

Terveydenhoitaja – näin kohtaat lapsen änkytyksen!

Vahvasta osaamistasi

- Kartuta tietojasi ja osaamistasi änkytyksestä käymällä maksuton koulutus Änkyttävä asiakas terveydenhoitajan vastaanotolla (www.temposhop.fi)

Tunnista änkytys

- Terveydenhoitajan on tärkeää ottaa puheen kehitys ja puheen sujuvuus puheeksi, vaikka änkytystä ei tulisikaan käynnin aikana kuuluviin. Ota käyttöösi seurantalomake, joka muistuttaa sinua tärkeistä kysymyksistä!

Ensitieto perheelle

- Anna vanhemmille tietoa änkytyksestä ja rauhoita vanhemman huolta vähättelemättä asiaa. Anna vanhemmalle esitemateriaalia änkytyksestä (tempokeskus.fi) ja ohjaa vanhempi tutustumaan maksuttomaan Kohti Voimaa- materiaaliin (temposhop.fi). Muista myös laajempi verkkovälitteinen kuntoutus Voima, joka tarjoaa perheelle tietoa ja keinoja tukea lapsen puheen sujuvuutta.

Hoitoon ohjaaminen

- Joskus lähete puheterapiaan tehdään heti, kun änkytys nousee terveydenhoitajan käynnillä esille. Joskus tilannetta voi seurata esim. kolmen kuukauden ajan, ja tehdä lähetteen myöhemmin. Seurantalomake auttaa sinua hahmottamaan, milloin puheterapiaan ohjaus on tärkeää. Monia perheitä voi auttaa myös verkkovälitteinen kuntoutus Voima.

Terveydenhoitajille:

Perheille:

Varhaiskasvatukseen:

Kelan tukema kuntoutuksen kehittämishanke 2022-2025:
Änkyttävien lasten hoidon saatavuuden parantaminen.
Voimavarakeskus Tempo Oy

Änkytyksen tunnistaminen ja seuraaminen terveydenhoitajan vastaanotolla

Lomake on tarkoitettu terveydenhoitajan työn tueksi änkytyksen tunnistamiseksi. Lomakkeen teemoja voi käydä keskustellen vanhemman kanssa läpi. Lomakkeeseen voi kirjata muistiin änkytyksen piirteitä ja mikäli tilannetta jäädään seuraamaan, voi samaan lomakkeeseen kirjata havainnot myös seurantakäynniltä.

Puheen sujumattomuuden tunnistaminen

Millaista lapsen puhe on? Miten lapsi ilmaisee itseään? Onko lapsen puhe vaivattomasti etenevää? Onko näin ollut aina, vai onko lapsella puheessa kausia tai tilanteita, jolloin puhe on ollut sujumatonta tai lapsella änkytystä?

- puhe on ollut aina sujuvaa
- puheessa on ollut sujumattomuutta

Jos lapsen puhe on ollut aina sujuvaa, ei kyselyä tarvitse jatkaa eteenpäin.

	käynnin pvm: havainnot	käynnin pvm: havainnot
Milloin änkytys alkoi ensimmäisen kerran?		
Miten änkytys ilmenee? Millaista se on tyypillisesti? Millaista se on vaikeimmillaan?		
Miten änkytys on vaihdellut alkamisen jälkeen? Onko änkytys muuttunut helpompaan tai hankalampaan suuntaan?		

Jos lapsen änkytyksen alkamisesta on kulunut 6 kuukautta, tee lähete puheterapeutille.

Ohjaa perhe joka tapauksessa tutustumaan maksuttomaan Kohti Voimaa-materiaaliin (www.temposhop.fi) ja anna vanhemmalle kirjallinen materiaali lapsen puheen sujuvuuden tukemisesta (www.tempokeskus.fi)

Jos lapsi on varhaiskasvatuksessa, voit välittää varhaiskasvatukseen tietoa heille suunnatusta maksuttomasta koulutuksesta (www.temposhop.fi) joka auttaa lapsen puheen sujuvuuden tukemisessä arjen tilanteissa.

Lapsen reaktiot puhumiseen

Miten lapsi reagoi puheen sujumattomuuteen, miten lapsi käyttäytyy puhumisen ollessa vaikeaa?		
Vaikuttaako änkytys lapsen osallistumiseen ja puherohkeuteen? Miten?		
Mitä lapsi kertoo änkytyksestä ja puhumisesta?		

Jos lapsi reagoi änkytykseen kielteisesti, esimerkiksi turhautuu tai välttelee puhumista, ohjaa perhe puheterapiaan heti riippumatta siitä, kauanko änkytyksen alkamisesta on kulunut aikaa.

Vanhemman huolestuneisuus

Kuinka huolissaan vanhempi on lapsen änkytyksestä? asteikolla 0=ei lainkaan huolissaan, 10=erittäin huolissaan		
Miltä änkytys vanhemmasta tuntuu?		
Miten vanhempi kokee voivansa auttaa lasta?		

Jos vanhemmat ovat hyvin huolissaan lapsen änkytyksestä, tee lähete puheterapiaan heti.

Maksuton Kohti Voimaa -materiaali voi auttaa vanhempaa. Muista myös laaja verkkovälitteinen kuntoutus Voima, josta vanhempi saa merkittävästi tietoa ja keinoja tukea lapsen puheen sujuvuutta.

Voit välittää varhaiskasvatukseen tietoa heille suunnatusta maksuttomasta koulutuksesta, joka auttaa tukemaan lapsen puheen sujuvuutta arjen tilanteissa.

Voit jäädä seuraamaan puheen sujuvuuden muutoksia ja sopia perheen kanssa seurantakäynnin neuvolaan 3–6 kuukauden päähän, mikäli kaikki seuraavat kohdat täyttyvät:

- lapsen änkytyksen alkamisesta on alle 6 kuukautta
- lapsi ei reagoi änkytykseen kielteisesti eikä se vaikuta lapsen puhumiseen eri tilanteissa
- vanhempi ei ole asiasta vielä huolissaan